

ЗАКЉУЧАК

БЛАГОВРЕМЕНОСТ ТУЖБЕ ЗА УТВРЂЕЊЕ НИШТАВОСТИ АНЕКСА УГОВОРА О РАДУ

У односу на уговор о раду и његове измене и допуне (анекс), може се тражити утврђење ништавости из разлога које прописује Закон о раду, као и Закон о облигационим односима.

Тужба за утврђење ништавости не застарева.

На правне последице ништавости уговора примењују се одредбе Закона о облигационим односима.

Образложење

Пред Првим основним судом у Београду у току је већи број поступака по тужбама које су запослени у ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац поднели против свог послодавца ради утврђивања ништавости појединих одредаба Анекса уговора о раду.

Врховном касационом суду поднет је захтев за решавање спорног правног питања - да ли се у погледу оцене благовремености тужбе за утврђивање ништавости анекса уговора о раду примењује рок од 60 дана прописан чланом 195. Закона о раду (у реферату је изражен став да се у том случају примењује члан 11. став 2. Закона о раду, а не члан 195.).

С обзиром да није било услова да се о овом питању изјасни применом института за решавање спорног правног питања, Грађанско одељење Врховног касационог суда је одлучило да на основу овлашћења из члана 31. Закона о уређењу судова, о овом питању изрази став, све у циљу обезбеђивања јединствене примене права и равноправности грађана пред судовима Републике Србије.

Закон о раду регулише правне последице поништаја отказа уговора о раду (реинтеграција, исплата накнада штете и тд), али не регулише питање последица утврђивања ништавости уговора о раду (његовог анекса).

Уговором о раду се успоставља радни однос и одређује садржина права, обавеза и одговорности запосленог и послодавца. Међутим, уговор о раду је у ширем смислу врста грађанско правног уговора и на њега се супсидијарно примењују правила уговорног права о постојању општих и посебних услова који чине један уговор пуноважним (уговорна способност, сагласност воља, предмет, основ и форма). Према члану 23. Закона о облигационим односима, на облигационе односе који се уређују другим (савезним законима) примењују се одредбе овог закона у питањима која нису уређена тим законом. Закон о раду не садржи одредбе о правним последицама ништавог уговора, јер је то питање уредио Закон о облигационим односима.

Према члану 9. став 2. Закона о раду, одредбе уговора о раду су ништаве ако се њима утврђују неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим

актом, као и кад су засноване на нетачном обавештењу од стране послодавца о појединим правима и одговорностима послодавца. Ништаве су одредбе уговора о раду којима се утврђује дискриминација (члан 20. став 2.).

На основу члана 11. Закона о раду ништавост одредаба уговора о раду утврђује се пред надлежним судом (став 1.), а право да се захтева утврђивање ништавости не застарева (став 2.). Стога се тужба за ништавост одредаба уговора о раду може поднети независно од рока за подношење тужбе у радном спору (члан 195. став 2.) и не треба је везивати за преклузивни рок у ситуацији када запослени тражи утврђивање ништавости одредаба уговора о раду (анекса) на основу одредаба чл. 9. став 2, 20. став 2. и 80. став 1. Закона о раду.

Ову императивну норму Закона о раду по којој „право да се захтева утврђивање ништавости (уговора) не застарева“, немогуће је тумачити на било који други начин, с позивом на било које одредбе укључујући и одредбе Закона о раду као специјалног прописа. Последице ништавог уговора у радном спору нису ништа теже од последица ништавости било ког другог уговора којим се регулишу облигациони или неки други односи. Уосталом, истицањем ништавости у тужби у споровима који се односе на радне односе не значи и да ће такав захтев увек бити усвојен, јер је Закон о раду ограничио случајеве у којима се може утврђивати ништавост, а то су случајеви које има у виду Закон о облигационим односима када као разлог за ништавост предвиђа да се ради о правном послу који је противан принудним прописима. У радном спору не могу се искључити ни други случајеви ништавости уговора прописани Законом о облигационим односима (ништавост уговора због предмета, ништавост уговора због основа и тд), с тим што се свакако у тим случајевима морају применити и посебне одредбе Закона о раду које дефинишу нпр. предмет уговора, основ уговора о раду и томе слично.

(Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 12.10.2021. године)